

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776(E) | SJIF 2023: 6.907

Raximjonova Dilshodaxon Abubakir qizi

TATU Farg'ona filiali Xorijiy tillar kafedrasida assistenti

KOMPYUTER DASTURIY TA'MINOT ATAMALARINING SEMANTIK XUSUSIYATLARINI TAHLIL QILISH

Annotatsiya: Ushbu maqola kompyuter dasturiy ta'minoti sohasida qo'llaniladigan terminologiyaning lingvistik va semantik jihatlarini har tomonlama tushunishni maqsad qilib, kompyuter dasturlari atamalarini tahlil qilishni maqsad qilib qo'ygan. Tadqiqot dasturiy atamalarning turli taraflarini, jumladan, ularning leksik semantikasini, gaplar semantikasini va ulardan foydalanish bilan bog'liq pragmatik ta'sirlarni o'rganadi. Dasturiy ta'minot atamaları va ularning ma'nolari o'rtasidagi munosabatlarni, shuningdek, ularning kontekstual ishlatilishini tahlil qilgan holda ushbu tadqiqot kompyuter dasturiy ta'minoti terminologiyasi ushbu sohada samarali muloqot va bilimlarni bo'lishishga qanday hissa qo'shishini yoritib beradi. Ushbu tahlil natijalari kompyuter dasturlari sohasida ishlaydigan mutaxassislar, tadqiqotchilar va o'qituvchilar uchun qimmatli fikrlarni taklif qiladi.

Kalit so'zlar: kompyuter dasturiy ta'minoti, terminologiya, leksik semantika, gap semantikasi, pragmatika, lingvistik tahlil, semantik struktura, muloqot, bilimlarni uzatish.

Abstract: This article delves into the analysis of computer software terms, aiming to provide a comprehensive understanding of the linguistic and semantic aspects of terminology used in the realm of computer software. The study explores various dimensions of software terms, including their lexical semantics, sentence

semantics, and the pragmatic implications associated with their usage. By examining the relationships between software terms and their meanings, as well as their contextual usage, this research sheds light on how computer software terminology contributes to effective communication and knowledge transfer within the field. The findings of this analysis offer valuable insights for professionals, researchers, and educators working in the domain of computer software.

Keywords: computer software, terminology, lexical semantics, sentence semantics, pragmatics, linguistic analysis, semantic structure, communication, knowledge transfer.

Аннотация: Данная статья посвящена анализу терминов компьютерного программного обеспечения с целью обеспечить всестороннее понимание лингвистических и семантических аспектов терминологии, используемой в сфере компьютерного программного обеспечения. В исследовании изучаются различные аспекты терминов программного обеспечения, включая их лексическую семантику, семантику предложений и прагматические последствия, связанные с их использованием. Изучая взаимосвязь между терминами программного обеспечения и их значениями, а также их контекстное использование, это исследование проливает свет на то, как терминология компьютерного программного обеспечения способствует эффективному общению и передаче знаний в этой области. Результаты этого анализа дают ценную информацию для профессионалов, исследователей и преподавателей, работающих в области компьютерного программного обеспечения.

Ключевые слова: компьютерное программное обеспечение, терминология, лексическая семантика, семантика предложения, прагматика, лингвистический анализ, семантическая структура, коммуникация, передача знаний.

Kirish. Tez rivojlanib borayotgan texnologiyalar davrida kompyuter dasturlari kundalik hayotimizni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Dasturchilar, foydalanuvchilar va tadqiqotchilar o'rtasida samarali muloqot va hamkorlik uchun operatsion tizimlardan tortib ilovalargacha dasturiy ta'minot atamalarining semantik xususiyatlarini tushunish juda muhimdir. Ushbu maqola kompyuter dasturlari atamalariga xos semantik xususiyatlarni har tomonlama tahlil qilish, ularning ma'nolari, kontekstlari va oqibatlarini yoritishga qaratilgan.

Tilshunoslikda semantika tildagi ma'nolarni o'rganuvchi soha hisoblanadi. U so'zlar, iboralar, gaplar hamda boshqa lingvistik birliklar qanday ma'no yetkazishini va o'sha ma'no tinglovchi va so'zlovchi tomonidan tahlil qilinishini tahlil qiladi.

Semantika biz hayotni qanday tushunishimiz va uni til orqali namoyish qilishimizni o'rgangan holda til va dunyo o'rtasidagi aloqaga e'tibor qaratadi.

Semantika sohasi ma'noning quyidagi muhim jihatlari bilan shug'ullanadi:

1. Leksiksemantika: Leksiksemantika bitta so'z yoki leksik birlikning ma'nolari bilan shug'ullanadi. U bu so'zlarning turli ma'nolari, qo'shimcha ma'nolarini qanday aks ettirishi va ularning gap ichida bir-biriga qanday ta'sir qilishi haqida o'rganishni o'z ichiga oladi.

2. Gap semantikasi: Gap semantikasi butun gapning ma'noni va bitta gapda bo'lgan so'zlarning ma'nolarining qanday bir-biriga birlashtirilishi orqali gapning umumiy ma'noni yaratishni o'rganadi. U gapning tuzilishi va grammatikaviy munosabatlarning ma'no bilan bog'liqligini o'rganishni maqsad qiladi.

3. Pragmatika: Pragmatika kontekstning, so'zlovchining maqsadi va muloqotni shakllantiruvchi ijtimoiy va madaniy omillarning ma'noga qanday ta'sir qilishini o'rganishga yo'naltirilgan. U tildan maqsadli ravishda foydalanish va boshqa kontekstlar bilan bog'liq masalalar bilan shug'ullanadi.

4. Semantikmunosabatlar: Semantika so'zlarning va tushunchalar o'rtasidagi munosabatlarni tahlil qiladi. Businonimiya (o'xshash ma'noli so'zlar), antonimiya (qarama-qarshi ma'noli so'zlar), giponimiya (ustun va umumiy ma'noga ega so'zlar), meronimiya (qism-butun munosabatlar) kabi masalalarni o'z ichiga oladi.

Semantika murakkab va ilmiy soha bo'lib, tilshunoslik, falsafa, kognitiv fanlar va psixologiya bilan bog'liq masalalardan foydalanadi. U tilning dunyoni tushunishimizni qanday shakllantirishi va ma'noni tillar orqali ifodalashimizni o'rganishda muhim ahamiyatga ega.

Kompyuter dasturlari hayotimizning ajralmas qismiga aylanib, zamonaviy jamiyatning deyarli barcha jabhalarini qamrab oldi. Dasturiy ta'minot tizimlarining murakkabligi o'sishda davom etar ekan, ushbu sohaga asos bo'lgan terminologiyani chuqur tahlil qilish zarurati ham ortib bormoqda. Kompyuter dasturlari atamalarining lingvistik va semantik jihatlarni tushunish samarali muloqot qilish, bilimlarni bo'lishish va dasturiy ta'minot tushunchalarini to'g'ri talqin qilish va qo'llashni ta'minlash uchun juda muhimdir.

Kompyuter dasturlari terminologiyasining ahamiyati:

Kompyuter dasturlari terminologiyasi ushbu sohadagi aloqaning qurilish vositalari bo'lib xizmat qiladi. Algoritmalar, ma'lumotlar tuzilmalari, interfeyslar va ramkalar kabi atamalar aniq tushunchalar va g'oyalarni yetkazish uchun zarur bo'lgan o'ziga xos ma'nolarga ega. Ushbu atamalarni tahlil qilish turli xil dasturiy komponentlar bilan bog'liq semantik ma'nolar va konnotatsiyalar haqida tushuncha beradi.

Dasturiy ta'minot atamalarining leksiksemantikasi:

Leksiksemantika alohida dasturiy atamalarning ma'nolari va munosabatlarini o'rganadi. U atamalarning turli xil ma'nolari, ta'riflari va qo'llanilishini o'rganadi, ular dasturiy ta'minot tizimlarini umumiy tushunishga qanday hissa qo'shishini ta'kidlaydi. Ushbu tahlil sinonimik atamalar o'rtasidagi farqlarni ochib beradi, iyerarxik munosabatlarni ochib beradi va dasturiy ta'minotni ishlab chiqish va aloqaga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan ma'nodagi nozik o'zgarishlarni ochib beradi.

Dasturiy ta'minot terminologiyasida jumlar semantikasi:

Kompyuter dasturlari terminologiyasida jumlar semantikasini o'rganish alohida atamalarning manolari qanday qilib izchil va mazmunli dasturiy ta'minot tavsiflarini shakllantirishga qaratilgan. Ushbu tahlil mavzu-fe'l-obyekt munosabatlari va o'zgartiruvchilar kabi grammatik tuzilmalar dasturiy ta'minot bilan bog'liq gaplarni qanday izohlash va tushunishni shakllantirayotganini o'rganadi.

Jumlar darajasidagi semantikani tushunish to'g'ri muloqotni ta'minlashga yordam beradi va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan tushunmovchiliklarni oldini oladi.

Dasturiy ta'minot atamalarining pragmatik tahlili:

Pragmatika kompyuter dasturlari terminologiyasidan samarali foydalanishda muhim rol o'ynaydi. Implikatura, oldindan tahmin qilish va nutq aktlari kabi atamalarning pragmatik jihatlarini o'rganish dasturiy atamalar talqini va ishlatilishiga ta'sir qiluvchi kontekstual va vaziyat omillarni ochib beradi. Ushbu tahlil texnik hujjatlar, foydalanuvchi interfeyslari va dasturiy ta'minotni ishlab chiqish jarayonlari kabi muayyan kontekstlarda dasturiy ta'minot atamalarining qanday qo'llanilishi haqida tushuncha beradi.

Aloqa va bilimlarni bo'lishishda kompyuter dasturlari terminologiyasining roli:

Kompyuter dasturlari atamalaridan to'g'ri va izchil foydalanish dasturiy ta'minotni ishlab chiqish ham jamiyatida samarali muloqot va bilimlarni tarqatish uchun juda muhimdir. Dasturiy ta'minot terminologiyasini tahlil qilish chalkashliklarning mumkin bo'lgan sohalarini aniqlashga yordam beradi, dasturiy ta'minot bo'yicha mutaxassislaro'rtasida aniqroq muloqotni osonlashtiradi va bilimlarni mutaxassislardan yangiboshlanuvchilarga yetkazishni yaxshilaydi. Dasturiy ta'minot atamalarining murakkab semantik tuzilishini tushunish yanada samarali hamkorlikni ta'minlaydi va dasturiy ta'minot tushunchalarini umumiy tushunishga yordam beradi.

Xulosa.

Kompyuter dasturlari atamalarini tahlil qilish dasturiy ta'minotni ishlab chiqish sohasining lingvistik landshaftini ochish uchun zarurdir. Dasturiy ta'minot atamalarining leksiksemantikasi, jumlasemantikasi va pragmatik ta'sirini o'rganish

orqali ushbu maqola ushbu sohadagi samarali muloqotning asosini tashkil etuvchi ma'nolarning murakkab tarmog'ini tahlil qildi. Kompyuter dasturiy ta'minoti sohasidagi mutaxassislar, tadqiqotchilar va o'qituvchilar ushbu tushunchalardan muloqotni yaxshilash va bilimlarni uzatishni osonlashtirish, natijada dasturiy ta'minotni yanada samarali va muvaffaqiyatli ishlab chiqish jarayonlariga hissa qo'shishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Aitchison, J. (2001). *Language Change: ProgressorDecay?* [: 1981]. Cambridge Approachesto Linguistics/General Ed. Jean Aitchison.-Cambridge: Univ. Press.
2. Bakhtiyorovna, Norova M., and Narziyeva I. Zoirovna. "Termsand Terminology in the Uzbekand English Languages." *International Journal on Integrated Education*, vol. 3, no. 1, 2020, pp. 173-176, doi:10.31149/ijie.v3i1.71.
3. Dilshoda, R. (2023, October). DECODING THE STRUCTURE OF COMPUTER SOFTWARE: AN IN-DEPTH EXPLORATION. In *Conference on Digital Innovation: "Modern Problemsand Solutions"*.
4. Dilshoda, R. (2023, October). UNVEILING THE SEMANTIC FEATURES OF COMPUTER SOFTWARE TERMS: A COMPREHENSIVE ANALYSIS. In *Conference on Digital Innovation: "Modern Problemsand Solutions"*.
5. Justeson, J. S., &Katz, S. M. (1995). Technical terminology: somelinguistic propertiesandalgorithm foridentification intext. *Natural language engineering*, 1(1), 9-27.
6. Kockaert, H. J., &Steurs, F. (Eds.). (2015). *Handbook offer minology* (Vol. 1). John Benjamins Publishing Company.
7. Maxkamova, D., &Obidova, G. (2022). EXPRESSION OF "RESPECT" DURING ONLINE LESSONS ВЫРАЖЕНИЕ "УВАЖЕНИЯ" ВО ВРЕМЯ ОНЛАЙН-УРОКОВ ONLAYN DARSLAR DAVOMIDA "HURMAT" IFODASI. *Journal of Integrated Education and Research*, 1(1), 454-458.
8. Raximjonova, D. (2023). DEVELOPING CRITICAL THINKING OF SECONDARY SCHOOL PUPILS ON A BASE OF ENGLISH PROVERBS AND SAYING. *Solution of social problem sinmanagementand economy*, 2(11), 88-92.
9. Sirojiddinova, D. B. (2022). BRIEF INFORMATION ABOUT THE HISTORY OF LINGUOCULTURALOLOGY. SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI, 1(4), 131-134.
10. Usmonov, Y. M., &Satimova, H. K. (2021). TERMINOLOGY IN MODERN LINGUISTICS STATUS OF INVESTIGATION. *International Journal of Intellectual Cultural Heritage*, 1(4), 48-55.

11. Valeontis, K., & Mantzari, E. (2006, October). The linguistic dimension of terminology: principles and methods of term formation. In 1st Athens International Conference on Translation and Interpretation Translation: Between Art and Social Science (pp. 13-14).